

Στο κενό

Εἷς εὖ φρονῶν μυρίων μὴ φρονούντων κρείττων ἐστί. (Πλάτων)

Ένας που σκέφτεται σωστά είναι καλύτερος από μύριους που δεν σκέφτονται.

Ως παρατηρητής, δεν μπορείς να αντιληφθείς πολλά παραπάνω πράγματα, από αυτά που το μυαλό σου μπορεί να δει και να επεξεργαστεί σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα. Και για αυτόν ακριβώς τον λόγο –ως παρατηρητής– δεν θα είσαι σε θέση να αναγνωρίσεις και να ψυχολογήσεις τις συμπεριφορές των ανθρώπων που βρίσκονται τριγύρω. Ή μπορείς; Όταν όλα

κινούνται με ακρίβεια και μεθοδικότητα, δεν πρόκειται για ομαδικότητα αλλά για προμελετημένο έγκλημα.

Η συνεχής κίνηση διαδραματίζεται γύρω σου, μα σε αυτήν την πόλη εύκολα μπαίνεις στο κλίμα της πραγματικότητας. Δεν χρειάζεται να είσαι ειδικός, για να νιώσεις την ξαφνική αλλαγή της ατμόσφαιρας· το οξυγόνο φαντάζει αποπνικτικό. Όλα στον περίγυρό σου κινούνται, και ταυτόχρονα περνάνε απαρατήρητα. Πρόσωπα βουτηγμένα στη λήθη, σαν συγχρονισμένες μαριονέτες, παίζουν τον ρόλο ενεργών πολιτών. Δεν ζουν. Κι όμως, οι καρδιές τους έχουν κτύπους που μεταφέρουν αίμα σε όλο τους το σώμα. Μπορούν κι αποτυπώνονται με ασπρόμαυρο μελάνι. Κι αν ρίξεις μια πιο προσεκτική ματιά, θα δεις γρανάζια να γυρίζουν τρεκλίζοντας μέσα στο κεφάλι τους. Μικρά, μεγάλα. Η κάθε τους εισδοχή να δέχεται την άλλη με ακρίβεια, και να αγκαλιάζονται σε αυτόν τον φαύλο κύκλο. Καμία επεξεργασία, η κάθε κίνηση υποδέχεται την άλλη διεκπεραιωτικά. Η σάρκα τους, ελαστικό σακί γεμισμένο με τα απαραίτητα, φιλοξενεί μυαλό χωρίς βούληση. Ζωντανά σώματα με νεκρή φρόνηση: μια προσπάθεια απομίμησης του ζωντανού κόσμου. Μια απελπισμένη προσπάθεια υπόδυσης του αληθινού, απτού παραδείγματος του ανθρωπίνου είδους. Εσύ όμως, προΐδεασμένος από τα λόγια μου, σκέφτεσαι: Όταν όλα κινούνται με ακρίβεια και μεθοδικότητα, δεν πρόκειται για ομαδικότητα, αλλά για προμελετημένο έγκλημα. Το μόνο που απομένει, είναι να το ξεσκεπάσεις.

Αποφασίζεις να κάνεις μια βόλτα στην πόλη με τους φυλακισμένους. Από ψηλά το τοπίο δεν ξεκαθαρίζει. Η ίδια άψυχη εικόνα πρωταγωνιστεί στα μάτια τ' ουρανού. Όμως τον βλέπεις. Τον βλέπεις να περπατά με γρήγορο βάδην στην πόλη σαν χαμένος. Αυτό είναι σίγουρα κάτι καινούργιο. Μια λεπτή λυγερή σιλουέτα αποτυπώνει η σκιά

Κατηγορία Γ': Διήγημα**Α' ΒΡΑΒΕΙΟ**

του στο πάτωμα, φοράει μια ζακέτα και καπέλο στο κεφάλι. Πλησιάζεις –κρατώντας όμως μία απόσταση– για να ερευνήσεις την κατάσταση. Τα μάτια του, δύο συνεχή ερωτηματικά ξεψαχνίζουν τον κόσμο. Λάμπουν μετά από κάθε ανακάλυψη και δεν μετατρέπονται ποτέ σε τελείες· πάντα θα υπάρχει κάτι καινούργιο, για να εξερευνήσει. Περπατάει στο πεζοδρόμιο ακολουθώντας δικές του διαδρομές. Μέσα από σοκάκια, στοές, περνά ανάμεσα από τα φαντάσματα της πόλης –σαν φάντασμα κι αυτός, μα ζωντανός. Και καθώς ελίσσεται ανάμεσά τους, τυχαίνει και σκουντάει κάποιους ώμους, αγγίζει τυχαία σώματα και ξαφνικά, έτσι απαρατήρητος που περνά δίπλα τους, γυρίζουν ορισμένοι και τον κοιτούν με τα άδεια τους μάτια· τον αισθάνονται με τη γεμάτη ζωή καρδιά τους, μα δεν τον αντιλαμβάνονται με το μυαλό. Τα γρανάζια τους, μισοσκουριασμένα, σκούζουν στην προσπάθεια να στρέψουν την προσοχή τους και πάλι στο κενό. Βραχυκυκλώνονται. Τα μάτια τους γουρλώνουν, όλο τους το σώμα αρχίζει να συσπάται σε κοφτές και ασυγχρόνιστες κινήσεις. Σαν να ήταν μόρφα και πέρασε, μπαίνουν ξανά σε λειτουργία: βίδες ξεκολλάνε, μοχλοί αρχίζουν και πάλι να γυρνάνε, γρανάζια τρίζουν στη γλυκιά μελωδία της υποταγής. Ήταν όμως μια στιγμή ελευθερίας.

Χωρίς δεύτερο βλεφάρισμα, οι κόρες των ματιών σου ακολουθούν την περήφανη φιγούρα του μέχρι που χάνεται στις σκιές των κρύων κτιρίων, των τειχών της πόλης. Όχι, δεν έχει υποστεί αυτό που θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε «πλύση εγκεφάλου». Δεν υπάρχουν βίδες, παξιμάδια, για να καθορίσουν τις σκέψεις του. Τα νήματα στα άκρα του είναι αποκομμένα από τα ξυλάκια που έλεγχε ο μάστοράς του.

Κι εσύ, θες να του μιλήσεις –ο τελευταίος του είδους του. Μπορεί άραγε να φτιάξει και τους άλλους;

Είναι ξύπνιος και αντιλαμβάνεται αμέσως τη σοβαρότητα της κατάστασης. Τι μπορεί να κάνει όμως; Δεν ξέρει ή τουλάχιστον όχι ακόμα. Στύβει, λοιπόν, το κεφάλι του· οι νευρώνες ανταποκρίνονται στα ηλεκτροχημικά σήματα που τους στέλνονται μανιασμένα και αρχίζουν να επεξεργάζονται και να μεταδίδουν πληροφορίες, με απώτερο σκοπό τη γέννηση μιας λύσης στο πρόβλημα. Τον βλέπεις να πηγαίνει πάνω κάτω αδιάκοπα όσο σκέφτεται όλες τις πιθανότητες και ενέργειες που μπορεί να συμβάλουν στη λύση του προβλήματος. Κάποια στιγμή η σκοτεινή του φιγούρα φωτίζεται. Αν ήτανε σκίτσο, ο καλλιτέχνης θα είχε ζωγραφίσει τώρα μόλις, σε αυτή τη στάση που τον βλέπεις, μια λάμπα φωτισμένη πάνω απ' το κεφάλι του, για να φανερώσει τη σύλληψη μιας ιδέας!

Πηγαίνει από πόρτα σε πόρτα, από ερειπωμένο κτήριο σε μάντρες, ψάχνοντας να βρει κατάλληλο χώρο, για να τον κάνει εργαστήριό του. Επιτέλους οι κάτοικοι αυτής της πόλης θα έχουν κάτι καινούργιο για να ασχοληθούν, έπειτα από τις νέες ανακαλύψεις

Κατηγορία Γ': Διήγημα**Α' ΒΡΑΒΕΙΟ**

και εφευρέσεις του. Θα σταματήσουν να αργοσέρονουν τα πόδια τους στο πλακόστρωτο, φθείροντας τις σόλες τους. Θα πηγαίνουν στη δουλειά και θα έχουν κάτι καλύτερο να κάνουν από το να σαλιώνουν το δάκτυλό τους, για να γυρίσουν στην επόμενη, άδεια σελίδα. Δεν θα ακολουθούν καθημερινά την ίδια βαρετή ρουτίνα: σπίτι, μανάβικο, σπίτι. Τα παιδιά! Πρέπει να σηκωθούν από τους καναπέδες τους, όπου κάνουν ταβανοθεραπεία και να βγουν έξω, να παίξουν και να γελάσουν! Πρέπει η πόλη να αποκτήσει έναν ήλιο για να τους φωτίσει. Να φέρει τα χαμόγελα στα πρόσωπά τους και να φέρει το φως στα κενά τους μάτια. Η κατάσταση ως τώρα ήταν τραγική, αλλά πρέπει να παραδεχτούμε πως αν δεν υπήρχε ένας που να σκεφτότανε σωστά, θα ήταν όλα τώρα βυθισμένα στην άβυσσο. Ας μην βγάζεις, όμως, βιαστικά συμπεράσματα και πάμε να δούμε το εργαστήριό του.

Πασπαλισμένο με σκόνη ακόμα, βρίσκεται σε άθλια κατάσταση η παράγκα, όπου επέλεξε να στήσει τις επιστημονικές του έρευνες. Ένα γραφείο στη μέση προσπαθεί με όλη του τη δύναμη να στηρίξει τα σχέδιά του στην πλάτη του και μέχρι τώρα τα καταφέρνει. Μια λάμπα κρέμεται από το μισοφαγωμένο ταβάνι και τα παράθυρα, σπασμένα, αφήνουν τον κρύο αέρα της νύχτας να γυροφέρνει στον χώρο. Έχει πιάσει ήδη δουλειά. Σε μια γωνιά σκυφτός και με ακριβείς κινήσεις παλεύει με κάτι καλώδια, τα οποία όπως βλέπεις κερδίζουν τη μάχη. Οι σπίθες που εκτινάσσονται προς το μέρος του και καψαλίζουν τα δάκτυλά του τον κάνουν να τα αφήσει παράμερα μέχρι τον επόμενο γύρο. Κάπως έτσι θα συνεχίσει να περνά τις επόμενες ώρες, γι' αυτό καλύτερα να τον αφήσουμε να εργαστεί με την ησυχία του.

Βγαίνεις από την παράγκα τόσο αθόρυβα όπως μπήκες και, χωρίς να έχεις διάθεση για βόλτα, ασυναίσθητα τα πόδια σου σε τραβάνε προς τους δρόμους της πόλης, τώρα τόσο άδειους όσο ποτέ. Στρίβεις σε μια γωνιά και νιώθεις περίεργα τον αέρα γύρω σου που σ' αγκαλιάζει. Από το πουθενά εμφανίζεται στα πόδια σου ομίχλη. Όχι ομίχλη –ένας μαύρος, κατάμαυρος καπνός, που όταν πλέον απλώνεται γύρω σου, τον βλέπεις να παίρνει μορφή. Σηκώνεται και σχηματίζει έναν χιτώνα που ανεμίζει, δυο χέρια βαλμένα σε κάτι κουρελιασμένα μανίκια. Το μυαλό σου σου λέει να μείνεις και να αντιμετωπίσεις τον εισβολέα, ενώ τα πόδια σου θέλουν να τρέξουν μέχρι να ματώσουν. Μένεις όμως σε αυτή τη διχόνοια μέσα σου και τον παρατηρείς με γρήγορα βλεφαρίσματα: πάνω στη ζώνη που σφίγγει τη μέση του σαν πύθωνας, κρέμονται εργαλεία και εξαρτήματα. Όχι όμως οποιαδήποτε εξαρτήματα. Είναι γρανάζια, φτιαγμένα για να γυρίζουν και να γυρίζουν και να γυρίζουν... Έχεις δει αρκετά. Πλέον η μόνη οδηγία που μπορεί να δοθεί απ' τον εγκέφαλό σου είναι να τρέξουν τα πόδια σου όσο πιο γρήγορα μπορούν. Δεν ξέρεις την πόλη ούτε τα κατατόπια της και αυτό είναι μεγάλο μειονέκτημα.

Κατηγορία Γ': Διήγημα**Α' ΒΡΑΒΕΙΟ**

Με την ανάσα σου να μην συγχρονίζεται με τους παλμούς σου, τρέχεις στις μικρές γειτονιές της πόλης και τότε-πότε ρίχνεις φοβισμένα βλέμματα πίσω σου. Χτυπάς πάνω σε τοίχους, ζητώντας τους την ώθηση που χρειάζεσαι, για να πας παρακάτω με μεγαλύτερη ταχύτητα, ο ήχος των βημάτων σου αναπηδά από το πάτωμα και γεμίζει τον χώρο καλύπτοντας τους λαχανιασμένους σου στεναγμούς. Αποκαλύπτουν όμως τη διαδρομή που διασχίζεις και σταματάς απότομα στη φρικιαστική φιγούρα που, όχι μόνο σε έχει προφτάσει, αλλά βρίσκεται μπροστά σου κόβοντάς σου οποιαδήποτε διέξοδο από τη σκοτεινή του παρουσία. Η ατμόσφαιρα έχει γεμίσει με τη μυρωδιά από θειάφι και καμένη σάρκα. Ανοιγοκλείνεις τα μάτια σου. Όχι, δεν είναι όνειρο.

Και τότε είναι που το βλέπεις: ένα μεταλλικό μενταγιόν που στην άκρη του έχει έναν κύλινδρο, να κρέμεται από τον λαιμό του για να καταλήξει να ταλαντεύεται ανάμεσα στους δύο του πνεύμονες. Μυαλό και σώμα συμφωνούν στη ιδέα να το αρπάξουν και να το παραδώσουν στον μικρό ερευνητή. Πώς, όμως, θα ξεφύγεις από τα νύχια του θανάτου;

Λίγες μικρές πορτοκαλοκίτρινες ακτίνες φτάνουν κοντά σας και αναρριχώνται στους τοίχους των σπιτιών, τις κεραμιδένιες στέγες, το πέτρινο δρομάκι. Το θηρίο της νύχτας ζαρώνει όλο και περισσότερο όσο οι ηλιαχτίδες το πλησιάζουν. Γί αυτό κι εσύ πλησιάζεις και βουτάς το μενταγιόν μέσα από τα σωθικά του. Με τον θρίαμβο να αποτυπώνεται στο μέτωπό σου τρέχεις προς την παράγκα χωρίς εκείνος να σε ακολουθεί.

Δεν τον βρίσκεις στη συγκεκριμένη του θέση, να πειραματίζεται και να σχεδιάζει. Αντιθέτως, κουλουριασμένος σε μια γωνιά κοιμάται, με κατσαβίδια για μαξιλάρι και σχέδια για κουβέρτα. Πολύ προσεκτικά, για να μην τον ξυπνήσεις, αφήνεις δίπλα του το μενταγιόν, βρίσκεις και μια κουβέρτα να τον σκεπάσεις και πηγαίνεις να επεξεργαστείς τη δουλειά του. Όλα δείχνουν να έχουν υποστεί την ευφύια του μικρού επιστήμονα, και τώρα απλώς περιμένουν στοιχισμένα να παραδοθούν στον κόσμο αυτής της πόλης, με την ελπίδα να τον ξυπνήσουν από αυτήν την αιώνια χειμερία νάρκη. Κι όσο κι αν θες να πιστέψεις σε αυτό το παραμύθι, ξέρεις πως τίποτα δεν είναι τόσο εύκολο. Με τα όσα έχεις δει απλώς προσπαθείς να μην χάσεις την πίστη σου σε αυτόν. «Θα τα καταφέρει» αυτό ψιθυρίζεις αδιάκοπα, προσπαθώντας να αποβάλεις την αρνητικότητα και να τον εμπιστευθείς με κλειστά τα μάτια.

Ξύπνησε από τον σύντομο ύπνο του και, αφότου διόρθωσε τη στιλιστική του εμφάνιση γυρνώντας το καπέλο του απ' την άλλη μεριά, πρόσεξε το μενταγιόν που έλαμπε δίπλα από το αυτοσχέδιο κρεβάτι του. Παραμέρισε σχέδια και κατσαβίδια και άρχισε, με τα ερευνητικά του μάτια, να ψαχουλεύει τη λεία και παγωμένη επιφάνεια του κυλίνδρου. Αφού βρήκε τον λογικό λειτουργικό μηχανισμό του, ενεργοποίησε τις αισθήσεις του για να λύσει το μυστηριώδες παζλ. Με χειρουργικές κινήσεις γύριζε τον έναν μετά τον

Κατηγορία Γ': Διήγημα**Α' ΒΡΑΒΕΙΟ**

άλλο τους δακτυλίους, επιτρέποντάς τους να παραπονεθούν σιγανά και να υποχωρήσουν στις πιέσεις του.

Του πήρε ώρα, γιατί ήταν δύσκολο το έργο του. Τα κατάφερε όμως. Λοιπόν, όχι να το λύσει. Εξάλλου δεν ήταν τέτοιου είδους παζλ, που κρύβει μυστικά συρτάκια ή κλειδιά που ξεκλειδώνουν τα μεγαλύτερά σου όνειρα. Όχι. Ήταν μία φυλακή. Φυλακή σκέψεων και ελεύθερης βούλησης. Με κάθε δακτύλιο που μετακινούσε στη σωστή θέση, αποκάλυπτε και το όνομα ενός πολίτη, αφήνοντας διαθέσιμες στα χέρια του τις σκέψεις του που τόσο βίαια είχαν αρπαχτεί. Η έκφρασή του, θριαμβευτική όσο και σοκαρισμένη με την νέα του ανακάλυψη αφήνει και τον ίδιο μπερδεμένο. Βλέπεις το πρόσωπό του να τεντώνεται σχηματίζοντας ρυτίδες χαράς και μέσα σε κλάσματα δευτερολέπτου, το βλέπεις να ζαρώνει σαν σακούλα που συμπιέζεται στα χέρια μιας βιαστικής νοικοκυράς, εκφράζοντας το σοκ που έπαθε με αυτή την άναυδη έκφραση.

Τώρα ξέρει ακριβώς τι πρέπει να κάνει. Το μυαλό του στροφάρει γρηγορότερα απ' ό,τι έχει συνηθίσει και βιάζεται να βάλει σε εφαρμογή το σχέδιό του.

Βγαίνει βιαστικός έξω από το αυτοσχέδιο και ετοιμόρροπο εργαστήριό του χαράζοντας διαδρομή προς το κέντρο της πόλης. Ενώ περνά από τους συγκεκριμένους άδειους δρόμους, όταν πια φτάνει στην πιο πολυσύχναστη, αν μου επιτρέπεται αυτός ο χαρακτηρισμός, περιοχή βλέπει τους πολίτες σωριασμένους αδέξια χάρω, ανενεργούς και αποστραγγισμένους απ' όση ενέργεια είχαν πριν, να διακοσμούν την πόλη ως κρύα αγάλματα. Εκμεταλλεύεται, όμως, ο ερευνητής αυτήν τους την αδράνεια, μια και μπορεί τώρα ελεύθερα να αποκαταστήσει την χαμένη τους ταυτότητα.

Κουβαλάει τα εργαλεία του σε μια, αναλόγως, μεγάλη βαλίτσα και σηκώνει μαλακά ένα-ένα τα κεφάλια των ασθενών του τοποθετώντας τα με ευγενικές κινήσεις στα πόδια του. Εύχεται να μην πονέσει. Ανοίγει λοιπόν το κεφάλι τους και αρχίζει να αφαιρεί τα γρανάζια και τις βίδες, προετοιμάζοντας τον χώρο για τον νόμιμο κάτοικό του. Με προσοχή τοποθετεί σωστά σκέψη, μυαλό, χαρακτήρα στους πολίτες και τους περιμένει μέχρι να δώσουν τα πρώτα σημεία ζωής. Μόλις σιγουρευτεί περνά στον επόμενο και συνεχίζει έτσι αδιάκοπα να βγάζει γρανάζια και να βάζει σκέψεις, να βγάζει και να βάζει... Θα πάρει χρόνο να προσαρμοστούν και πάλι στον εαυτό τους. Ας ελπίσουμε μόνο ο χρόνος να φτάσει, για να αποκαταστήσει τη ζημιά που έφερε η σκοτεινή παρουσία.

Τελικά, *εἷς εὖ φρονῶν μυρίων μὴ φρονούντων κρείττων ἐστί* (Πλάτων). Φτάνει μόνο να του δοθεί το κίνητρο, στη δική του περίπτωση, ένα πρόβλημα για να λύσει. Σε εσένα, ένα έγκλημα που έπρεπε να ξεσκεπάσεις.

